

14.10.2021

Asia: K 18/2021 vp Ilmastovuosikertomus 2021

2654/00 00 02 00/2021 - "Maa- ja metsätalousvaliokunta perjantai 15.10.2021 klo 09.00 / K 18/2021 vp / Asiantuntijapyyntö, Asiantuntijakuulemiset"

Eduskunta**Maa- ja metsätalousvaliokunta****Luken asiantuntijalausunto****1 Johdanto**

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt asiantuntijalausuntoa Luonnonvarakeskukselta liittyen Ilmastovuosikertomukseen 2021. Luonnonvarakeskus keskittyy lausunnossa oman toimialansa asioihin, erityisesti keskittyen maatalouden taakanjako- ja maankäyttösektoriin.

2 Lausunto

Ilmastovuosikertomuksessa tarkastellaan taakanjakosektorin velvoitteiden saavuttamista ja kokonaispäästökehitystä suhteessa vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteeseen. Ennakkotietojen perusteella Suomi saavuttaa kaudelle 2013–2020 asetetun velvoitteen. Taakanjakosektorin päästöt eivät ole viime vuosina vähentyneet yhtä nopeasti kuin päästökaupasektorin. Ilmastovuosikertomuksessa ennakoitu maatalouden päästöjen hidas väheneminen nykyohjauksilla on todennäköisesti oikeaan osuva arvio (s. 44), ellei maataloustuotannon määrä vähene Suomessa.

Maatalouden taakanjakosektorille raportoitavat N₂O ja CH₄ -päästöt tulevat suoraan lannoituksesta ja kotieläimistä ja niiden merkittävä vähentäminen on vaikeaa maataloustuotantoa vähentämättä. Taakanjakosektorin päästötavoitteen kiristyminen 39:stä 50 prosenttiin lisää painetta maatalouden päästöjen vähentämiseen. Maatalouden mahdollisuudet vähentää taakanjakosektorin päästöjä liittyvät pitemmällä aikavälillä tarkkuusviljelyn ja tarkemman lannoituksen asteittaiseen käyttöönottoon, kotieläinten metaanipäästöjen vähentämiseen ja pienin osin maatalouden energiatehokkuuden parantamiseen.

Lyhyellä aikavälillä taakanjakosektorin päästövähennyskustannukset ovat maataloudessa korkeat, ellei maataloustuotantoa, erityisesti kasvien lannoitusta ja kotieläintuotannon määrää vähennetä merkittävästi. Pyrkimys maatalouden taakanjakosektorin päästöjen vähentämiseen nopeasti voi tulla kalliiksi. Perustellumpaa kustannusnäkökulmasta on tavoitella maatalouden päästövähennyksiä maankäyttösektorilla (LULUCF).

Maatalouden kasvihuonekaasupäästöistä noin 7,5 MtCO₂e maatalouden energian käyttö (0,9 MtCO₂e) mukaan lukien raportoidaan taakanjakosektorille ja noin 8,5 MtCO₂e LULUCF-sektorille, josta suurin osa on turvemaiden päästöjä. Turvemaiden päästöistä vain noin 1,5 MtCO₂e raportoidaan taakanjakosektorille. LULUCF-sektorin päästöjä voidaan vähentää pienemmin kustannuksin ja enemmän kuin taakanjakosektorin päästöjä, ja vähentämättä ruoantuotantoa Suomessa. Keskeisenä kansallisena kustannusvaikuttavana toimenä korostuu *tarve tehostaa turvepeltojen päästöjä vähentäviä toimenpiteitä, joilla voidaan saavuttaa*

14.10.2021

merkittäviä päästövähennyksiä. Tämä tarkoittaisi viljan viljelyn vähentämistä turvemailla etenkin maan etelä- ja keskiosissa, joissa turvemaista noin puolet tai paikoin jopa enemmän käytetään viljan viljelyyn. Turvemaista reilusti yli puolet käytetään nurmiviljelyyn maan pohjoisosissa, ja tällöin päästöt ovat noin kolmanneksen viljan viljelyä pienemmät. Säättösalaoitus turvemailla ja veden pinnan korkealla pitäminen osan vuodesta vähentäisi päästöt noin puoleen, ja pellot säilyisivät edelleen viljelykäytössä. Merkittäviä hehtaarikohtaisia päästövähennyksiä voidaan saavuttaa vettämällä huonotuottoisia turvemaita kosteikoiksi, jolloin kuitenkin tavanomainen tuotantokäyttö maataloudessa on vaikeaa. Tätä olisi kuitenkin mahdollista tehdä kymmenien tuhansien hehtaarien aloilla, koska viime vuosina yli 30 000 ha alalla turvemaita ei ole viljelty rehu- tai ruokakasvien tuottamiseksi. Heikkotuottoisia ohutturpeisia maita voidaan myös metsittää. Edellä mainituilla toimilla voidaan päästä jopa yli 2 MtCO₂e päästövähennyksiin maataloudessa vuoteen 2035 ja vielä suurempiin vuoteen 2050. Tähän tarvitaan kuitenkin vahvoja pitkän aikavälin ohjauskeinoja, joiden toteuttaminen on kuitenkin vaikeaa nykytilanteessa.

Maatalouden kivennäismailla on tärkeää lisätä hiilensidontaa kivennäismailla eri keinoin, ml. viljelyn monipuolistaminen, kerääjäkasvit ja saneerauskasvit, jotka parantavat myös satoisuutta, vähentävät vesistökuormitusta ja lisäävät luonnon monimuotoisuutta

LULUCF-sektorin nettonielu on seurannut puuston hakkuumäärien muutoksia. Nettonieluun voidaan vaikuttaa myönteisesti myös metsien tuhkalannoituksella ja hyvillä metsänhooitokäytännöillä.

.

Lausunnon valmistelijat

Heikki Lehtonen, Tutkimusprofessori, Biotalous ja ympäristö